

EL MICALET GALÀCTIC

Propostes didàctiques

Fil que penja

Elaborades per Maria Viu

F I L Q U E P E N J A

D E S C R I P C I Ó

Autora: *Maria Dolors Pellicer*

Dibuixos: *Josep Ferrer*

Edicions Bromera / Alzira, 2006

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. x
Sèrie Roja

Format: 13 x 20,5 cm, 96 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 10 anys. Els lectors d'aquesta edat trobaran en el llibre un llenguatge accessible i adaptat al seu nivell d'expressió, que no renuncia, tanmateix, a una gran precisió lèxica. D'altra banda, la història protagonitzada per un animal afegeix un nou atractiu a la novel·la, en mostrar un punt de vista d'allò més original. Això, i el fet de ser, al cap i a la fi, una narració d'aventures (de les aventures d'una gata) farà que els menuts, una volta que hagen encetat la lectura, no puguin deixar el llibre fins arribar a la fi.

RESUM ARGUMENTAL

Bufa és una gata, la protagonista d'aquesta història, i *Fil que penja* és el relat de la seua vida. A Bufa l'arpleguen del carrer Pep i Maria, i gràcies a ells gaudeix de les comoditats d'una llar, estimada pels seus amos i amb la possibilitat de conèixer altres llocs, altres persones, altres animals.

El relat parla de l'angoixa que sent un animal rebutjat per la mare, i de la bona voluntat d'algunes persones, que no busquen una mascota amb certificats de bellesa, sinó estalviar patiments a un ésser viu i gaudir de la seua companyia. Per això, la narració que llegim al llarg d'aquestes 96 pàgines és el recompte de les vivències típiques d'un gat qualsevol, que viu en una casa, amb una família humana, però que conserva la seua independència. Bufa relata, en primera persona i a manera d'autobiografia, tot el que li ha esdevingut al llarg de la vida, des que la van arreplegar del carrer: l'elecció del seu nom, la poca gràcia que li feia caçar ratolins, com va propiciar l'alliberament de dos canaris, les relacions difícils amb la canalla. També explica els problemes que ocasiona a un gat el fet de viure envoltat de comoditats, i la necessitat de fer exercici per a conservar la salut.

La vida de Bufa canvia sobtadament quan Dilluns, el gos de Pep i Maria, s'incorpora a la família, però lluny de suposar un problema, el nouvingut esdevé una mena de fill adoptiu a qui la gata s'emporta de corrieres. Potser és el cadellot qui la fa experimentar el desig de ser mare, que aconsegueix gràcies a la intervenció d'un gat de pèl roig de la colla del carrer.

Una vida, en resum, en què li ha passat de tot. I en la qual encara falta l'episodi més espectacular: gràcies a la capacitat investigadora de Bufa, a la seua curiositat natural, es resol un misteri que havia mantingut el poble sencer en suspens: la gata descobreix que l'alcalde era el responsable de la desaparició d'una gran quantitat de botifarres, i ho fa saber a Pep. Vertaderament, Bufa és una gata excepcional.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Les històries protagonitzades per animals posseeixen un encant especial per als menuts, com demostra el gran nombre de faules

que ens ha deixat la tradició literària des de l'antiguitat. En el cas de *Fil que penja* és una gata qui narra la història, que a més exhibeix una gran habilitat per a revestir d'aventura tots els fets en què intervé.

El tema principal del llibre és l'atractiu d'allò quotidià. El relat està format per tot un seguit d'episodis versemblants, que qualsevol dels menuts que tinga un animal domèstic a casa pot trobar creïbles. És interessant fer una ullada a la gran quantitat de valors que resten implícits en l'obra: des de la solidaritat i la col·laboració entre éssers diferents fins a la importància d'ajudar els desvalguts; però també es pot llegir entre línies un missatge d'encoratjament per a lluitar contra la injustícia, encara que sembla que l'enemic és molt poderós: la veritat ha de triomfar.

D'altra banda, la lectura d'aquesta novel·la també ens dona la possibilitat de reflexionar, en companyia dels alumnes, de molts altres temes, com ara:

- L'amor a la natura i als animals, que potser porten vides tan plenes d'esdeveniments com les de les persones.
- La llibertat i la independència de què gaudeixen els animals que viuen a l'aire lliure enfront de les suposades comoditats que posseeixen els de casa.
- L'atractiu dels esdeveniments de cada dia, l'emoció que entranya el fet de no saber què ens reserva el futur.
- El sentit de l'humor, fonamental per a viure la vida d'una manera feliç.
- L'amistat entre les persones i els animals, entre animals de diverses espècies, i l'amor sentimental i fraternal.
- La col·laboració i la solidaritat entre éssers diferents, que possibiliten la superació de les dificultats.
- El respecte a la diversitat de caràcters, races i capacitats com a via per a aconseguir un món millor.
- L'educació per a la salut: les pautes de reproducció dels animals.

- Les aventures que viuen els animals a l'aire lliure, ja siga al carrer o en el medi natural, i els avantatges o els inconvenients d'aquesta independència.
- La valentia per a enfrontar-se als esdeveniments de la vida quotidiana.

L'AUTORA

Maria Dolors Pellicer va nàixer el 1956 a Oliva (la Safor) i actualment viu a Pego. És mestra i membre actiu del Col·lectiu de Mestres de la Safor i l'Escola d'Estiu Marina-Safor, on ha impartit nombrosos cursos d'animació lectora. Com a escriptora de narracions infantils és autora, entre altres, de: *Xe, quins peus!*; *Tegolins i tegolines*; *Cul, culot*; *Rondalles de la marjal*; *El gegant Romuald* o *Els contes de la Titirimonga*. A Edicions Bromera, a més de *Fil que penja* ha publicat les obres *La banda dels superbruts*, *El xiquet de cotó en pèl*, *Com una cabra*, *Marina ja no té por*, *Les coses que veig* i *Mira com sona*. En poesia, ha escrit el recull *Versos diversos*, publicat per Bromera en la col·lecció «L'Elefant».

L'IL·LUSTRADOR

Josep Ferrer i Pérez és mestre de Primària i viu a Pego (la Marina Alta). Membre organitzador de l'Escola d'Estiu Marina-Safor, col·labora en el disseny i les il·lustracions del Butlletí Informatiu del Col·lectiu de Mestres de la Safor. Ha il·lustrat diversos llibres infantils, entre els quals es troben, a més de *Fil que penja*; *Xe, quins peus!*; *Tegolins i tegolines*; *Cul, culot*; *Rondalles de la marjal*; *El xiquet de cotó en pèl*; *Com una cabra*; *Versos diversos* o *Un elefant sota el llit*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Sovint els professors i les professores, dipositaris de la responsabilitat de convertir els menuts en consumidors àvids de literatura, es plantegen l'engegada de plans lectors com a resposta a les exigències dels pares i de la societat en general. La lectura és altament valorada en tots els àmbits, encara que els entrebancs amb què es troba per esdevenir quelcom quotidià són abundants. D'entrada, cal recordar que el simple procés de desxifrar el codi escrit és molt més complex per als menuts que veure dibuixos animats o que jugar amb la consola.

Tanmateix, cal que deixem de banda la idea que les noves tecnologies són el competidor que s'ha de bandejar, i hem de pensar que, simplement, són entreteniments que conviuen necessàriament amb la lectura. El que cal, doncs, és trobar un equilibri entre totes les aficions dels menuts, perquè aquests puguen desenvolupar totes les seues capacitats equilibradament.

Potser sembla perillós el fet d'agrupar la lectura amb companys de viatge tan sospitosos com les noves tecnologies. Fins i tot hi deu haver qui pense que és poc indicat penjar-li l'etiqueta d'«entreteniment». No obstant això, aquesta és la característica més rellevant de la literatura, la capacitat de distraure i de mostrar altres mons, altres punts de vista, i contribuir així a la formació del lector, mitjançant l'exposició de maneres de pensar diverses, que s'assimilen posteriorment a l'aprenentatge del codi escrit. És a dir, que la lectura té la virtut d'ensenyar distraient, fent gaudir del procés d'aprenentatge. Ací rau el seu valor fonamental.

Generalment, els primers anys d'escolarització es caracteritzen per un acostament massiu dels menuts als llibres. Tant a casa com al centre l'activitat lectora és valorada, impulsada i seguida de prop amb molt d'interés per tots els adults que intervenen en l'educació dels xiquets i les xiquetes. Tanmateix, aquest interés inicial es va diluint a mesura que aquests assoleixen la capacitat

de desxifrar el codi escrit, com si això fóra suficient perquè els menuts esdevinguen lectors per plaer, l'única garantia perquè l'afició els acompanye fins a l'edat adulta.

Gaudir llegint és fonamental per a aprendre a desxifrar el codi escrit correctament. I aquesta capacitat serveix l'ésser humà en totes les facetes de la vida adulta, tant en l'aspecte laboral com en el dia a dia, tant en el nivell personal com en l'administratiu. Per això cal que el gust pels llibres perdure al llarg dels anys i que els acompanye fins a la vellesa.

Per tant, és fonamental la supervisió de les lectures en els últims cursos de l'educació primària, atés que la preadolescència és una etapa plena de canvis i inseguretats. És especialment important vigilar de prop en aquest moment, estar a l'aguait i assessorar els xiquets i les xiquetes, oferir-los l'ajuda que necessiten a l'hora de triar llibres. Hem de ser conscient que la diferència entre una lectura gaudida i una odiada pot reflectir-se en una maduresa amb llibres o sense. I el gust pels llibres no s'ha de diluir quan entren en joc les noves tecnologies: fet i fet, ben administrat el dia té temps per a tot, i la lectura, vista com una activitat lúdica més, té garantida la permanència en el temps dels menuts.

Fugim, doncs, de l'intent de convertir la literatura en generadora de treballs. L'escola, els pares i les mares, els bibliotecaris o els animadors socioculturals, han de ser puntals de l'afició pels llibres. La lectura ha de guiar els menuts pel camí de la cultura, en el sentit més ampli de la paraula. Per això s'ha d'abordar des del punt de vista del plaer que proporciona llegir un llibre.

Precisament, i recordant que la finalitat última de la literatura és entretenir, aquestes propostes didàctiques pretenen recuperar-ne la intencionalitat lúdica, refermar la idea que els llibres són el refugi de les històries, i que aprofiten perquè els xiquets i les xiquetes puguen entrar en ells i en els mons que contenen. Lectura és sinònim de plaer i diversió, i així, un llibre pot acostar el lector a molts altres. Llegir històries acostuma a pensar, a emetre judicis

basats en l'observació, a introduir-se en altres vides, a reflexionar sobre els comportaments, les cultures, les formes de vida, d'altres persones o pobles. Per tot això, les activitats que us oferim són una reflexió sobre els diversos aspectes de la novel·la, i no una prova objectiva sobre el contingut d'aquesta.

Per aquesta raó, cada professor o professora, coneixedor del seu alumnat, haurà de decidir quines de les activitats proposades pot adaptar al nivell de la seua classe, al temps que dispose, o simplement a la conveniència de realitzar-les o no. Sempre és convenient presentar la lectura d'un llibre no com un fet aïllat, sinó englobada dins d'un pla lector, per a aconseguir que l'alumnat assolisca i cultive un cert gust literari.

Per a aconseguir que els xiquets i les xiquetes se senten motivats envers la lectura d'aquesta obra en particular, cal provocar i mantenir l'interés pel llibre en cada moment. Convé, per tant, planificar actuacions abans, durant i després de la lectura. En aquest cas, es pot llegir el primer capítol entre tots a classe i planificar posteriorment una sessió amb el professor de ciències per a parlar sobre els costums dels gats; o fer una xarrada sobre animals domèstics i les atencions que necessiten. També pot ser interessant visionar alguna pel·lícula de dibuixos animats en què els protagonistes siguen animals, perquè els xiquets i les xiquetes estiguen predisposats a posar-se en la pell dels animals a l'hora de valorar els esdeveniments de la vida quotidiana.

No obstant això, cal recordar que tot el que fins ací s'ha proposat està pensat per a la lectura dirigida des de l'escola, i una vegada més hem d'insistir en el caràcter optatiu de totes i cada una de les activitats.

*SOLUCIONS D'ALGUNES DE LES ACTIVITATS
COMPLEMENTÀRIES PROPOSADES*

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 8

Fotre el camp: Anar-se'n; Obrir de bat a bat: Obrir totalment;
Pegar a fugir: Escapar; Acotar el cap: Dir que sí; Estar tocat del
perol: Estar boig.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 9

Simba, Winnie, Doraemon, Nemo, Melman, Oscar.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 14

SOBRASSADA
BOTIFARRA
LLONGANISSA
PERNIL
SALSITXA
ALCALDE

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 16

La cigala i la formiga; La llebre i la tortuga; El pastor mentider;
El conte de la lletera; El lleó i el ratolí.

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

*L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTOR:

DIBUIXOS:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: NÚM.:.....

1. Recorda les aventures que relata el llibre. Quina t'ha paregut més emocionant? Per què?

.....
.....
.....
.....
.....

2. A *Fil que penja* intervenen molts personatges. Fes-ne un repàs dels més importants completant aquesta graella.

	BUFA	MARIA	PEP	DILLUNS
Qui és				
Com és				
Un detall				

3. L'autora de la novel·la ha pensat que el títol *Fil que penja* era el més adequat. Quin altre títol li hauries posat tu?

.....

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

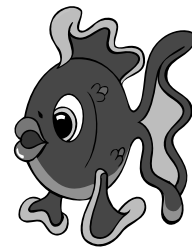
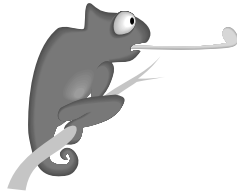
1. Enumera tots els personatges que recordes de la novel·la.

.....
.....

2. Al primer capítol de *Fil que penja*, Bufa relata com va ser que la van adoptar Pep i Maria, però... com creus que ho degué contar la parella als seus amics? Torna a llegir el fragment i redacta'l de nou ací, en la veu d'un dels dos.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Quan Pep i Maria decideixen posar un nom a la seua gata, l'un i l'altra suggereixen diverses possibilitats, com ara Safanòria, Bleda, Bajoca, Encarnació, Desemparats, Romualda o Venus, entre altres. Ara és la teua oportunitat: posa noms a aquestes mascotes.

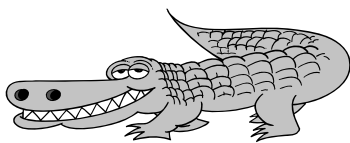

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Maria vol que Bufa cace ratolins, i la gata es lleva de damunt el rosegadors contant-los acudits molt roïns. Intenta un nou procediment: mata'ls de riure amb un acudit ben graciós!

.....

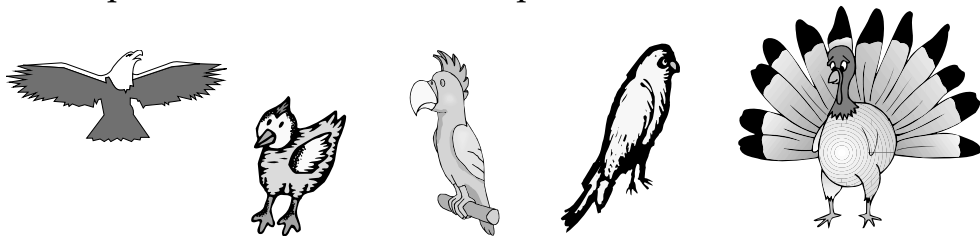
.....

.....

.....

.....

5. Pep i Maria tenien dos animalets amb plomes en una gàbia. Recorda què es diu al capítol 5 i observa les imatges. Quins d'aquests s'assemblen més a aquells animalets? Encercla'ls.

6. Bufa ha trobat una bossa d'escombraries que conté moltes menges apetitoses. Ajuda-la a trobar-les, pinta-les i anota'n els noms davall.

.....

.....

.....

.....

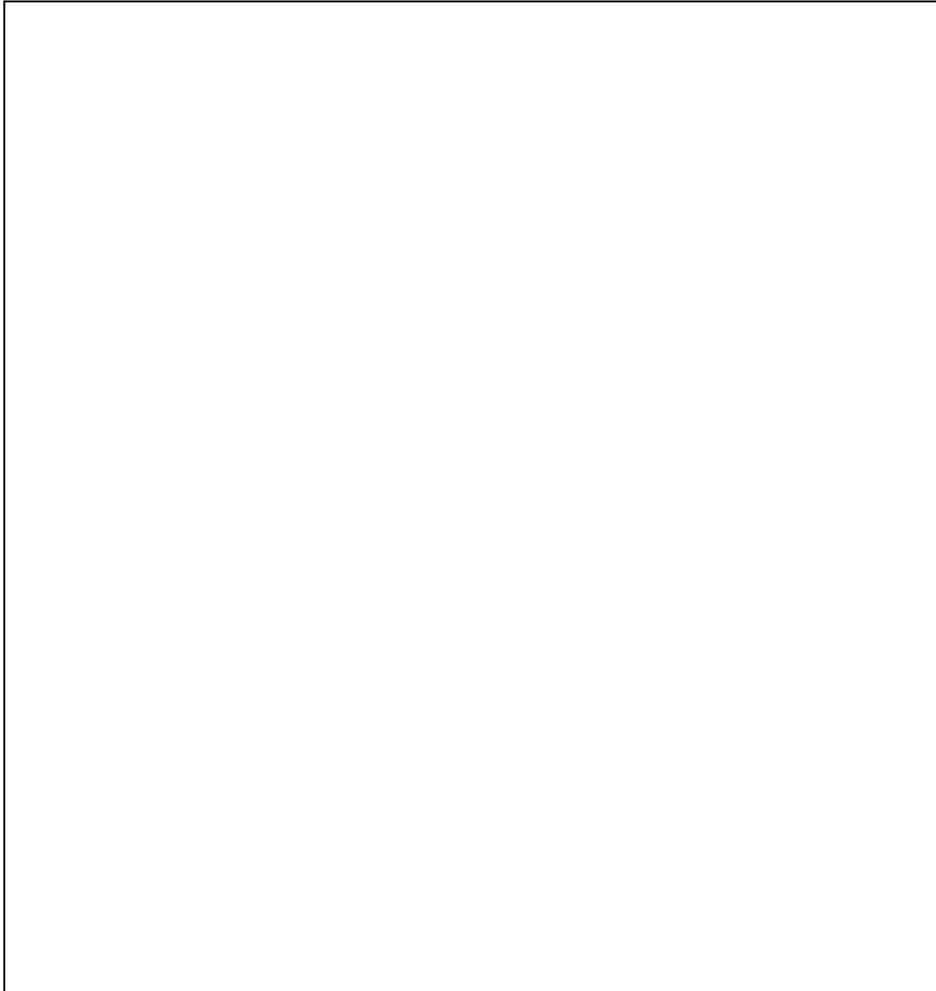
.....

.....

.....

7. Una nit, Bufa coneix uns gats que vénen de l'espai, però al dia següent pensa que tot és un somni, perquè no és capaç de recordar l'aspecte d'aquests gats misteriosos ni de la seua nau. Ajuda-la i dibuixa ací els uns i l'altra com te'ls imagines.

8. Al llarg del llibre apareixen una sèrie de frases que no signifiquen exactament el mateix que les paraules que les formen. Són frases fetes. Relaciona aquestes amb el seu significat.

Fotre el camp •	• Dir que sí
Obrir de bat a bat •	• Estar boig
Pegar a fugir •	• Escapar
Acotar el cap •	• Anar-se'n
Estar tocat del perol •	• Obrir totalment

9. Pep i Maria, i també Bufa, adopten un gos a qui posen de nom Dilluns. Ordena les lletres i obtindràs els noms d'aquests animals famosos.

bSiam: ninWie: oormaenD:

mNoe: lmMane: srcOa:

10. Potser hages trobat algunes paraules difícils a *Fil que penja*. Llig les del requadre i busca els significats de les que no conegues al diccionari. Després, inventa'n títols de possibles novel·les que les continguen.

xafogós, estarrufar, joqueró, encaterinat, esvalot

.....

.....

.....

.....

.....

11. Pep és dibuixant de còmics. Demostra que tu també pots fer aquesta faena: tria el capítol del llibre que més t'haja agradat i transforma'l en historieta seguint els passos que t'indiquem.

1. Divideix el capítol en un nombre d'escenes determinat (a tot estirar, 10).
2. Representa amb un dibuix l'acció més important de cada escena.
3. Inventa la narració i els diàlegs.

A continuació, dibuixa el teu còmic en una cartolina. Si tota la classe en fa un, els podeu penjar on us indique el professor o professora, perquè els pugueu llegir tots.

12. Bufa i el gat de pèl roig s'emparellen i tenen gatets. Has vist alguna vegada com naixen els gatets o els cadells d'algun altre animal? Busca'n informació i explica-ho ací.

.....

.....

.....

.....

.....

13. De les aventures que li succeeixen a la protagonista de la novel·la, quina creus que és la més real? I la més increïble? Explica-les ací.

La que em sembla més real és

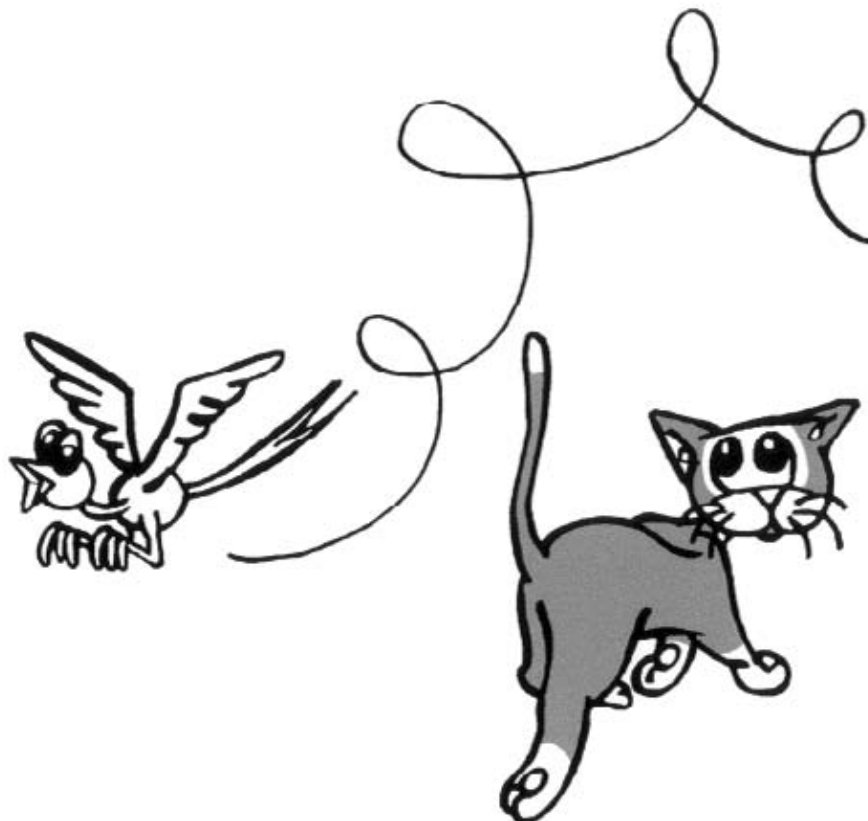
.....

.....

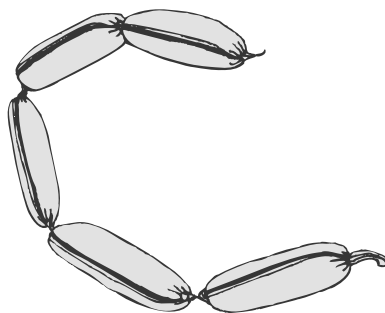
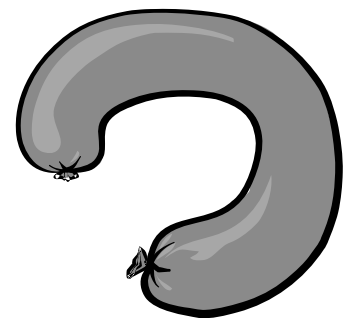
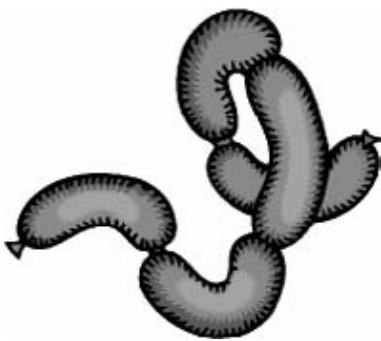
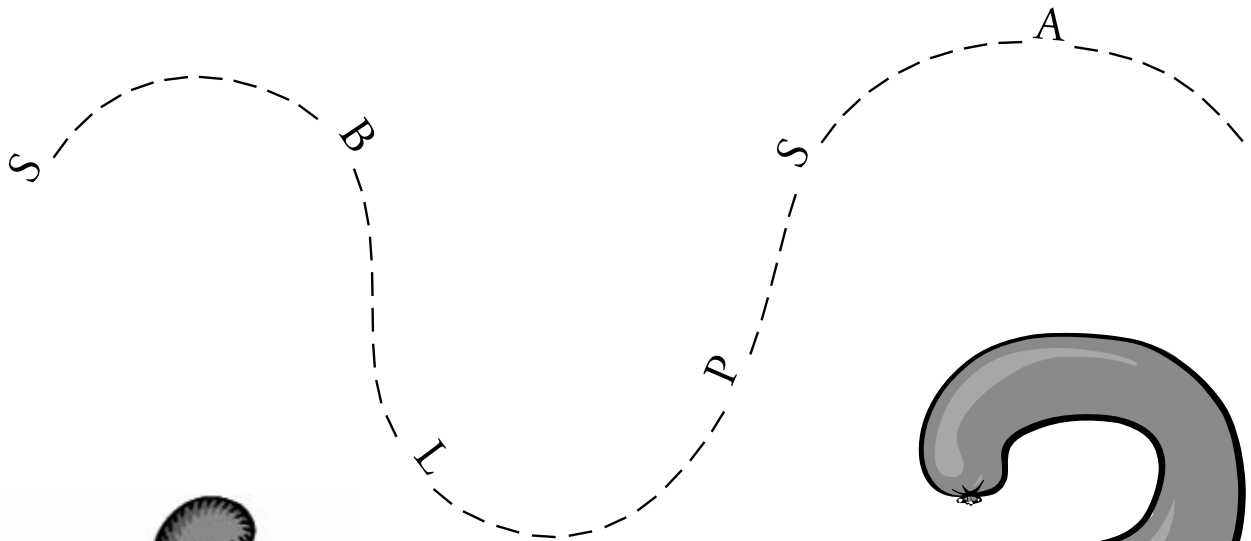
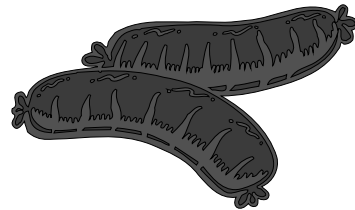
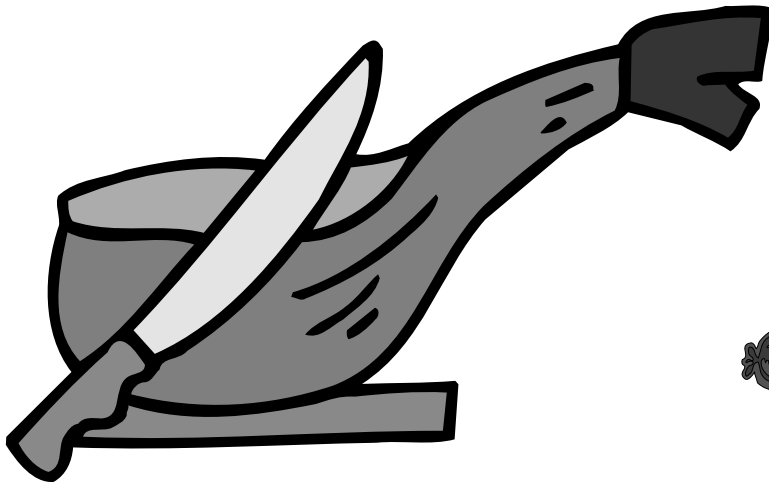
La que trobe més increïble és

.....

.....

14. En l'últim capítol del llibre s'explica l'aventura més emocionant de totes les que li passen a Bufo: la desaparició del producte de la matança. Ajuda-la a trobar en aquest rast de lletres els embotits i el lladre.

15. *Fil que penja* és un llibre protagonitzat per animals. Antigament, diversos autors clàssics inventaren narracions en què els protagonistes també eren animals, anomenades faules. Proposa al teu professor que feu un treball de recerca, que consistirà a buscar una faula cadascun per a confeccionar entre tota la classe un volum de faules per a la biblioteca d'aula. Redacta ací la teua i il·lustra-la amb un dibuix.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

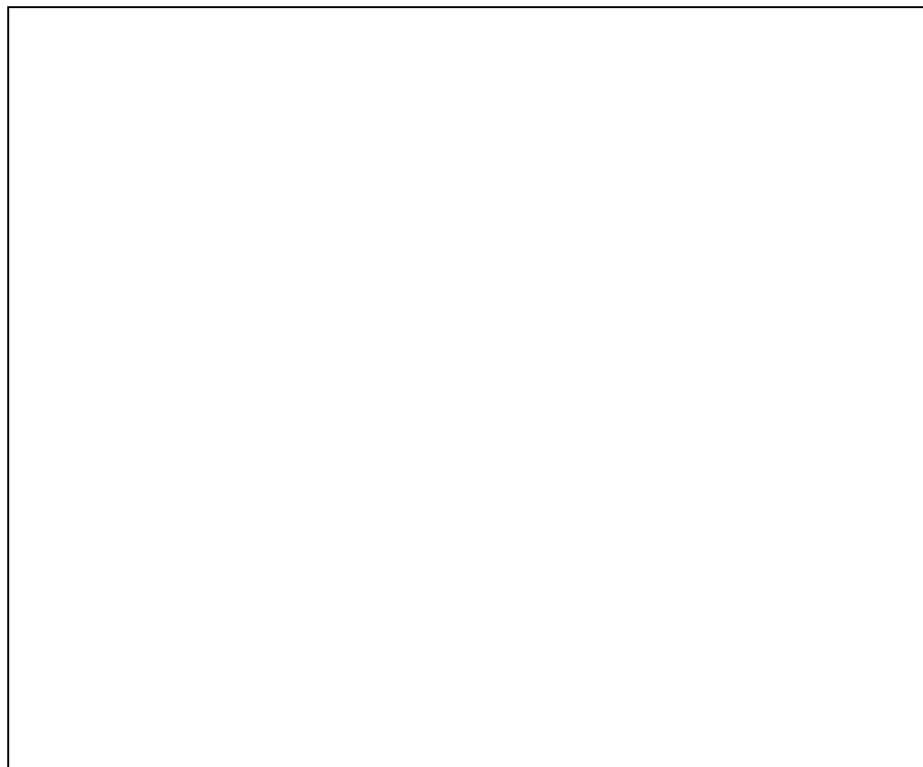
.....

.....

.....

.....

.....

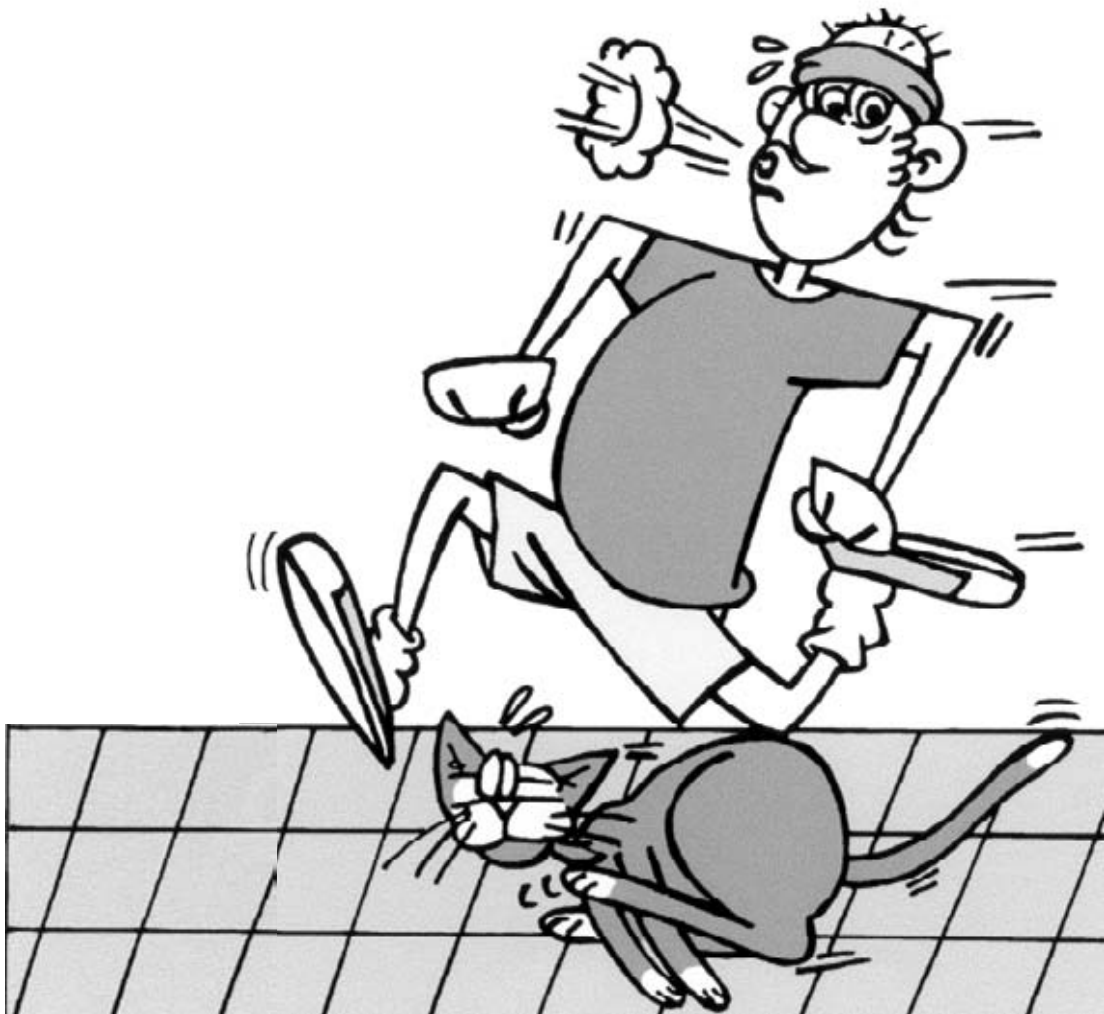
16. De segur que en realitat coneixies més faules de les que t'imagines. Comprova-ho relacionant les dues parts que formen cada títol.

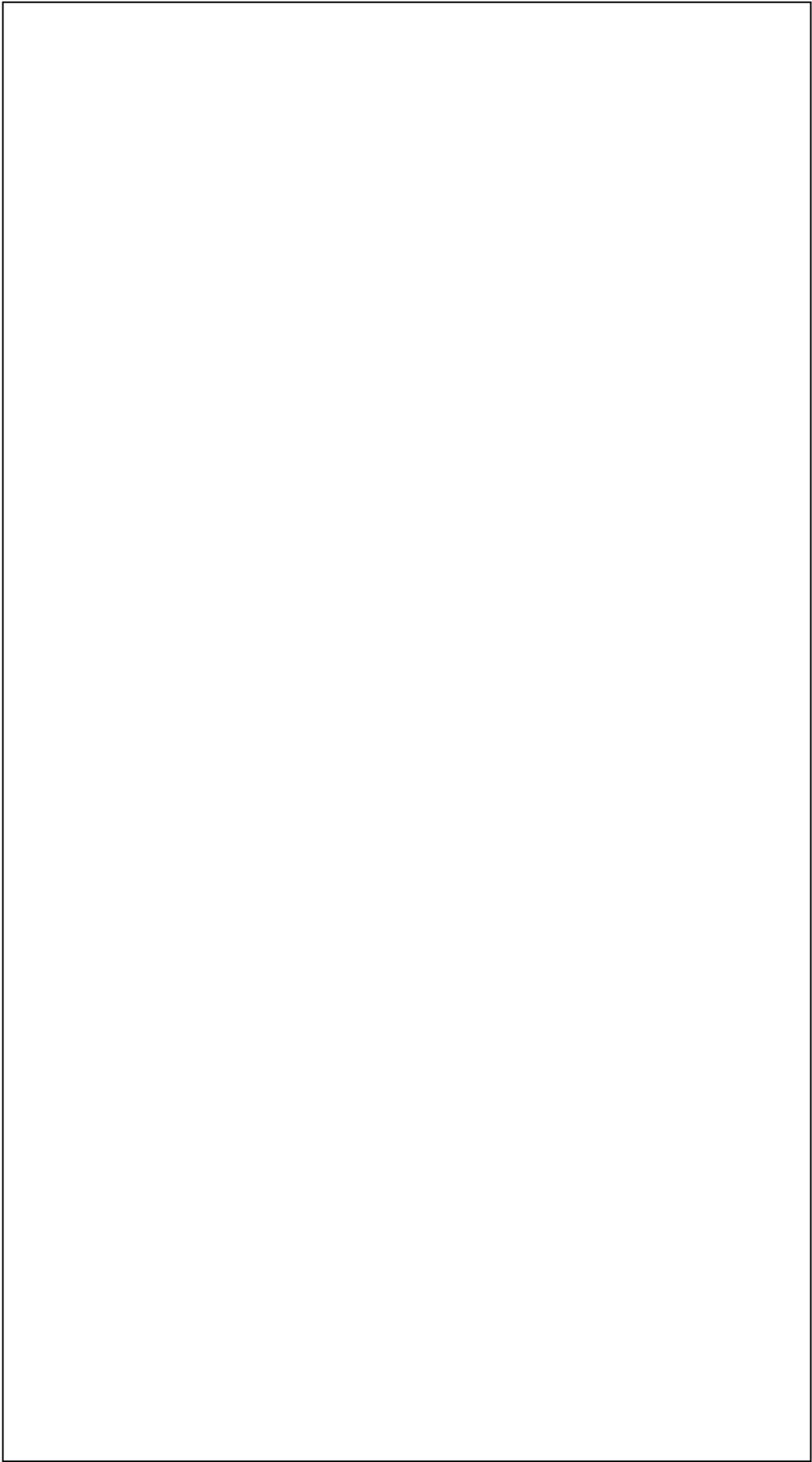
La cigala i... •	• ...mentider
La llebre i... •	• ...de la lletera
El pastor... •	• ...la formiga
El conte... •	• ...el ratolí
El lleó i... •	• ...la tortuga

17. Seguim amb les faules. Si tens possibilitat, entra en aquesta adreça d'Internet i resol l'activitat: hi trobaràs un ensenyament moral interessant!

<http://www.xtec.es/~mgirona1/modul5/faula.htm>

18. Has llegit alguna altra novel·la de Maria Dolors Pellicer? En coneixes alguna? Busca informació a la biblioteca del centre sobre l'autora i la seua obra.

Propostes didàctiques referides al llibre
Fil que penja (ISBN: 84-9824-057-3)

© Edicions Bromera, S.L.
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Maria Viu, 2006
Dibuixos de *Josep Ferrer*, 2006